

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

523

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA **AUGUST TAMMANN.** TOIMETUSE SEKRETÄR **JAAN PERT.**
EDGAR TREUFELDT, AUGUST PALM.

SISU:

- A. TAMMANN: ÜLIÕPILASKONNA UUED ÜLESANDED. ARTIKKEL.
A. T.: ÜLIÕPILASLEHE ASJUS. ARTIKKEL.
HUGO KUKKE: KAS MAAKONDLIKUD ÜLIÕPILASKOGUD UUDE
AJAJÄRKU ASTUMAS? ARTIKKEL.
VENNASRAHVA ÜLIÕPILASKONDADE TERVITUSED.
D. PALGI: FRIEDEBERT TUGLAS. POEET JA IDIOOT. ARVUSTUS.
V.: A. STRINDBERGI „KAMERAADID“ AKADEEMILISE KIRJANDUSÜHINGU
DRAMAATILISE TOIMKONNA ESITENDUSEL. ARVUSTUS.
AKADEEMILINE KROONIKA.
ÜLIÕPILASKONNA EDUSTUSE TEGEVUS.
VARIA.

№ 2

14. veebruaril

1925

**Soovitame rikkalikus
väljavalikus:**

triiksärke

Prantsuse ja Inglise zephiirist,

triiksärke

siidifoularist kõige uuemate
mustrite järgi,

triiksärke

frakkide ja smokingite jaoks.

Kaelasidemeid kõige uuemate mustrite

järgi, sooje hommikjakke, siidi-

sokke, nahkindaid, trikoo-

pesu, siidi taskurätikuid.

L. D. Epstein

Asutatud 1876. a.

TALLINN, Kuninga tän. 2.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄ'ALEKANDJA

No 2

14. veebruaril

1925

Üliõpilaskonna uued ülesanded.

Kui Tartu üliõpilaskond möödunud jõuluvaheajal Tartust laiali valgus, elas Eesti vabariik veel 1. detsembri ärevate meeleolude mõju all. Meie üliõpilaskond on rahva saatuslikkudel silmapilkudel alati valmis oma kohust täitma, ei kahelnud ta siis ka 1. detsembri puhul silmapilkugi, et kaitseliitu koondudes valvele asuda korra ja vabaduse kaitseks. Tal ei olnud seekord palju teha, sest Tartusse päälinna rahutused ei ulatanud. Kuid hoiatus tuleviku jaoks oli antud, seda ei tohi enam silmast lasta. Ja ei lastagi. Tartu tagasi pöörates on meie üliõpilased täie hooga seks tööle asunud, et teostada kaitseliidu mõtet kõigepäält eneste keskel. Võime kindlad olla, et see töö tagajärjeta ei jää: üliõpilaste malevkonnad Tartu kaitsemalevas kujunevad üksusteks, kes otsustavalt silmapilkudel teavad, mis nende kohus!

Kuid pääle kaitseliidu on meie üliõpilaskonnas viimasel ajal päevakorrale kerkinud veel teine äärmiselt tähtis uus ülesanne: riiklik ja rahvuslik kultuuritöö rahvahulkade keskel.

Eesti riik ja rahvas ei ole suur, kuid tal on õnn omaks nimetada nii rohkearvulist üliõpilaskonda, nagu seda ei ole paljudel märksa suurematel rahvastel. Oleks ülekohtune sellele rahva suurt toetust nõutada kõrgema hariduse omandamise teel, kui ta ise rahvale võõraks jääks. Päälegi kui rahvas tema tegevust tungivalt vajab.

Üle õõ oleme võõraste surve alt poliitiliselt iseseisvaks rahvaks saanud, sellega eesmärgi saavutades, mida kümne aasta eest enestes ainult unistajad hellitada usaldasid. Ei teadnud keegi aimata, et ajaloo käik meid üha nii ruttu ülesande ette seab: nüüd, või mitte kunagi! Ei olnud siis mahti ka meie rahvahulkade poliitilises ja rahvuskultuurilises kasvatustöös tegutseda niisuguse hooga, nagu see tarvilik oleks olnud selleks, et eesti rahvahulki ette valmistada iseseisva riigi kodanikkudeks. Päälegi veel demokraatlise vabariigi, rahvavabariigi

kodanikkudeks, kelledelt nõutakse palju ja palju rohkem, kui alamatelt neis riikides, kus rahvast ainult kästakse ja valitsetakse, ilma et temait mingisugust otsust küsitaks riiklistes asjades.

Kuid on meie rahvas kord riigikodanikuks saanud, siis peab ka tema riigikodanlik kasvatus-töö sellele seisukorrale kiiresti järele jõudma. Tarvis on temale kätte juhatada ja kätte näidata need alused, mis tugipinnaks on tema riiklisele iseolemisele, et ta neid järjest kõvendada ja kindlustada oskaks — igavesti püsijäämiseks iseseisvate riikide ja rahvaste peres.

Kes võiks seda tööd kiiremini ja tagajärjekamalt teostada, kui just meie üliõpilaskond, meie akadeemiliste kodanikkude pere, kelle liikmetearv ulatab tuhandetesse! Oleks asjata troost öelda: meil on haritud jõude nii kui nii palju, peaaegu juba ülearu, miks nõuda enne-aegu siis tööd neilt, kes alles õppimas? Haritud jõude meil ju on, kuid kaugelki veel mitte üle-aru, sest igaüks, kes seniajani ülikoolist lahkunud, on rakendatud tegelikule, elukutselisele tööle, millest neid võimalik ei ole eelpoolkirjeldatud ülesande täitmiseks hooga liikuma panna. Küll aga võib seda teha meie üliõpilastega, kes vähemalt kolm kuud aastas kõik korraga õpitööst — oma otsekohestest muredest — vabad: Tarvis seks ainult korraldusi ja ettevalmistusi, millede teostamise juure meie üliõpilaskonna edustus on asunudki.

Mis rahvusliku üliõpilaskonna hulgaline tööjõud sel alal korda võib saata, näitab hiilgava eeskujuna meile Soome üliõpilaskonna töö Bobrikovi päevil, millega rahvahulkade keskel kõige surve kiuste alus pandi sellele intensiivsele kultuurielule, mida Soomes nüüd üldiselt näeme.

Meil ei ole praegu Bobrikovi päevi, kuid tegema peame seda siiski, mida Korostovetsid ja Svegingtsevid omal ajal teha ei lasknud: meie elu peab elavamaks muutuma!

A. Tammani.

Üliõpilaslehe asjus.

„Üliõpilaslehe“ palavam soov on saada kogu Eesti üliõpilaskonna häälekandjaks mitte üksi nime poolest, vaid ka tõeliselt. Seni oleme veel kaugel sellest eesmärgist: ligi 5000-liikmelisest Eesti üliõpilaskonnast leidub ainult umbes üks kümnendik neid, kes kuuluvad „Üliõpilaslehe“ tellijate hulka.

Igal nähtusel peavad olema oma põhjused ja radikaalsem abinõu ebasoovitava nähtuse kõrvaldamiseks öeldakse olevat tema põhjuste kõrvaldamine. Selles mõttes oli ka „Üliõpilaslehe“ käesoleva semestri toimetuse esimeseks mureks põhjalikule kaalumisele võtta küsimust: kuidas kõrvaldada lehe vähese levinemise põhjuseid?

Arutati ja sõeluti läbi terve rida etteheiteid, mis lehe senise koore ja tuuma asjas kuuldavale tulnud, ning katsuti nende kohta just niisugusele otsusele jõuda, et seesugused etteheited tulevikus ülearusteks peaksid saama.

Kõigepäält lehe välimus. Siin on tähtsamaiks kaebusteks olnud liig hõre trükk ühes rohkete trükivigadega ja kuulutused lehe sisulehekülgedel, mis ei lubavat „Üliõpilaslehe“ aastakäike meeldivaks üliõpilaspõlve mälestusraamatuks kokku kõita.

Neist puudustest vabanemiseks otsustati: lehe trükkimine üle viia teise, hoolikamasse ja maitsevama kirjaga trükikotta ning kõik kuulutused tõrjuda lehe kaantele, mida võimalik oleks lehe sisusse puutumata tarbekorral kõrvale heita.

„Üliõpilaslehe“ sisu asjas on korduvalt kuulda olnud kaebusi, et puuduvat erapooletus ja see ei lubavat kõiki üliõpilasingkondi teda oma häälekandjaks tunnustada. Ka siin katsus toimetuse kõik teha, mis võimalik, et seesugused kaebused kord ülearusteks võiksid muutuda. Nimelt seati üles rida juhtnöore, mis toimetusel lehe vaimlise külje asjas silmas tuleks pidada. Need juhtnöörid — ka viimasel Edustuse koosolekul tunnustati nad ühemeelselt maksvaks — käivad järgmiselt:

1) „Üliõpilasleht peab olema kogu üliõpilaskonna erapooletu häälekandja.

2) Organisatsioonidevaheliste küsimuste arutamine lehe veergudel peab sündima korrektse tagasihoidlikkusega, nii et sellessepuutuvad mõtteavaldused kedagi ei haavaks.

3) Artiklid, mis puudutavad ühte ehk teist organisatsiooni või nende liitu, avaldatakse ainult puudutatud organisatsioonide või nende liitude esitajate teadmisel, nii et neil võimalus oleks samas numbris vastu vaielda mõtetele, mis nende arvates vastuvaidlemist tarvitavad.

4) Pääle artiklite, mis käsitavad üliõpilaskonnasse puutuvaid ja teda ühel ehk teisel viisil huvitavaid küsimusi, paneb „Üliõpilasleht“ erilist rõhku ülikoolisse, Eesti ja väljamaa üliõpilas-

kondadesse ja üliõpilaste organisatsioonidesse ning akadeemilistesse seltsidesse puutuva informatsiooni päale, selles asjas kõigi tähendatud organisatsioonide juhatustega ühendusse astudes. Sel teel püüab „Üliõpilasleht“ selle poole, et tema veergudel peegelduks meie üliõpilaskonna elu, tegevus ja püüded võimalikult kõigis selle tähtsamais avaldustes.“

Nii juhtnöörid, millede täitapüüdmisega lehte vabastada loodetakse vast ühtlasi ka etteheidetest informatsiooni puudulikkuse asjas. Kuid kindel on, ja seda toonitai ka Edustuse koosolekul, et informatsiooni täielikkus selles osas, mis puutub Eesti üliõpilaskonna ja tema rohkearvuliste organisatsioonide tegevusse, võimalik on ainult üliõpilaste ja tema organisatsioonide eneste hoolet ja kaasabil: ei tule säält informeerivat kaastööd, siis ei aita ka toimetuse ja edustuse hää tahtmine mitte midagi.

Pikemalt kaalumisel oli „Üliõpilaslehe“ toimkonnas ja ka viimasel Edustuse koosolekul veel lehe n. n. „erinumbrite“ küsimus. Erinumbrite saamiseks käesoleval semestril on mitmed organisatsioonid soovi avaldanud, nii et põhjust oli karta, kas lehe sisu selle tagajärjel liig ühekülgses ei muutu. Et seda ei sünniks, andis Edustus tähendatud asjas toimkonnale järgmised juhtnöörid:

1) Edustus peab „Üliõpilaslehe“ erinumbrite väljaandmise lubatavaks, kuid ainult erandlistel ja tähtsamail juhtumistel. Erinumbrite lubamise küsimuse otsustamisel tuleb silmas pidada ka erinumbri soovija organisatsiooni senist huvi „Üliõpilaslehe“ vastu.

2) Organisatsioonid, kellele „Üliõpilaslehe“ erinumber toimetuse poolt lubatud, annavad kõik erinumbri jaoks määratud artiklid, piltide klisheed jne. toimetusele tasuta tarvitada.

3) Erinumbrite erimaterjaal ei tohi takistada jooksva informatsiooni avaldamist „Üliõpilaslehes“. Kui erimaterjaali rohkem kui jooksvast materjaalist ülejääv lehe ruum vastu võtta suudab, peab erinumbri saaja organisatsioon numbril suurendamiskulud kandma.

Kõigi eelpool toodud juhtnööride tarvituselevõtmisega on toimetuse ja Edustus katsunud kõrvaldada kõiki neid takistusi „Üliõpilaslehe“ suurema levinemise teelt, millede kõrvaldamine otsekoheselt ehk kaudselt toimetuse ja Edustuse võimuses. Üliõpilaskonna enese kohus aga on nüüd hoolt kanda, et kaoks ka see takistus, mille üle voli ei ole ei toimetusel ega ka Edustusel: üliõpilaste eneste loidus ja vähene huvi oma häälekandja vastu. Kaob ka see, alles siis võime öelda: „Üliõpilasleht“ on kogu Eesti üliõpilaskonna häälekandja!

Kas maakondlikud üliõpilaskogud uude ajajärku astumas?

II

4. Kogude organisatsiooni küsimus.

Ilma teatava organisatsioonita ei ole mõeldav ükski tagajärjekas tegevus ega kooselu. Kogude küsimus on pealegi üks sarnastest, kus tarvilik on organisatsiooni põhimõtte selgus ja järjekindlus.

Kogu (algmises mõttes) peab eneses ühen-

Praeguse mooduse juures on kogud poollikud: ei ole ei kogu (sest liigeteks on tegelikult ainult väike osa) ega selts (sest ülesanded on ühekülgsamad).

Kuid kõigi maakonna üliõpilaste ühinemine vabatahtlikul alusel ei ole mitte mõeldav. Lõppude lõpuks, mis nimel saaks seda nõudagi! Eriülesannete nimel üksi igatahes mitte.

Ungari-Soome-Eesti üliõpilaspäev. 19.—21. juunil Tallinnas.

dama kõik maakonna üliõpilased, — või ta ei ole mitte maakondlik üliõpilaskogu, vaid selts¹⁾.

Kogude seisukohalt ei ole õige asuda ükskõik missuguse piiramise seisukohale, ja need, kes ükskõik missugust piiramist kogu idee teostamise (!) seisukohalt tarviliseks peaks tunnistama, ei eksi mitte rohkem, kui matavad senise kogude idee maha. Vaid loogiline oleks, et kui kord üliõpilane kõlbab olema ülikoolis, siis kõlbab ta ka olema kogus. Meie organisatsioonid peavad kord selle nõudmiseni jõudma.

Kui kogud tunnistavad tarvilikuks ükskõik kas arvulise piiramise või väärtusvaliku, eks ole see siis juba hoopis teine alusmõte, ja teps ei midagi muud, kui senine seltside ja korporatsioonide oma!

1) Näit. võis olla senimaani Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeks iga Eesti sooist üliõpilane — kes selleks soovi avaldas.

H. K.

Ja nagu senised kogemused on näidanud, ootavad kogude ukсед asjata lahti uute hulkade juuretulekut. Suurem osa on passiivseks ja metsikuks jäänud ning sel moodusel ka jääb.

Kogude senise mõtte seisukohalt ei pääseks mööda teatavast sunduslikkusest — ja selle saavutamise oleks pidanud olema koguda loogiline tegelik programm, kus kogud kogudeks olid mõeldud, kui nad end ideeliselt õigustada ja majanduslikult kindlustada oleks tahtnud.

Kuid kogud ei ole sellele teele asunud¹⁾. Ja vist oli nii ka parem. Motiivid, mis selle

1) Ilma et see pooldamist või mitte tarvitseks väljendada, tähendan siinkohal, et ootasin isiklikult seda, sest see oli ainuke loogiline kava kogude idee esialgselt seisukohalt. Kes algusest peale meie üliõpilaskonna üldkorralduse arendamise juures olnud, teavad väga hästi, et üldkorralduse küsimusega ei ole veel üliõpilaspere organisatsiooni küsimus täielikult lahendatud, nimelt sisemises ulatuses mitte. Ka praegu on selle lahendamine alles veel ees.

H. K.

tinginud on, peituvad nähtavasti kahes asjaolus. Sunduslik kogu ei oleks praeguses olukorras mitte läbiviidav olnud, sest ta käib seniste organisatsioonide vastu ja nende opositsioon, nende jõud oleks praegu tugevam.

Päämotiiviks on siiski põhimõtteline külg, mis õieti kogude praeguses kriisi ajajärgus selgesti valgustatud. Kõik oleneb ära sellest, milles peab seisma kogude ülesanne. Nagu meie eelpool nägime, on kogude ülesande ühepoolikus neid praegusele kriisile viinud ja ei oleks paranemist näha, kui teisele teele ei asuta. Kui kogud väärikselt edasi kesta tahavad, kui nad vähekesegi oma kavast korda saata tahavad, siis peavad nad hakkama suuremat tähelepanu oma sisemisele elule pöörama. Kogud peavad sisemiselt tugevamaks kujunema, kogu süda peab olema ääsi, kus moodustub kogule tarvilik liigete kontingent ja tööjõud, mida, nagu eelpool nägime, veel ei ole ja alalõpmata tarvis on juure kasvatada. Kuid niipea, kui teatud organisatsioon hakkab edendama oma sisemist elu, tahab oma liigete peale avaldada kasvatuslikku-vormeerivat mõju, siis ei saa tema enam milgi tingimisel asuda välise sunduslikkuse seisukohale, vaid peab moodustuma vabatahtlikul alusel: kes tahab, see tuleb liikmeks ja tõmbab kaasa oma parema äratundmise ning võimiste kohaselt. Muidu oleks see surnult sündinud vägivalla ja kammitsate organisatsioon.

See ongi, mis tingib kogude praeguse derivatsiooni seniselt teelt. Missugune on kogude lähem arenemine?

5. Kogude lähem arenemistee.

Kogude lähem mõeldav arenemistee oleks — maakonna üliõpilasseltsid¹⁾.

Nad on seni olude kohasemaks pidanud vabatahtliku üksikorganisatsiooni alusele jääda ja sel alusel end edasi arendama hakata. Tegelikult kultuurülesandeid üksi toonitada jääb ainult sõnade tegemiseks nii kaua, kui ei ole selleks tarvilikku isikuid. Nende muretsemine ja kasvatamine peab sündima üliõpilasühingus eneses, või muidu on ta vanade ühing. Kui aga teatud ühing sellele teele asub, siis ei saa ta juba kellelegi oma printsiipe ja mõju päale sundida, vaid peab moodustuma vabatahtlikkudest liigetest.

See organisatsioon on meie olude nõuetele vastav, ja võib öelda, et maakondlikud üliõpilaskogud, asudes sellele seisukohale oma aluse kindlustavad. Neil jäävad kahtlemata samad tegelikud ülesanded alles, mis alguses ülesseatud, ja nende teostumine ei takistu sugugi

sellest, et mitte kõik ei ole liigeteks. Kogudel on oma tegelikkude ülesannete juures iga kord võimalik kaasatõmmata ka neid, kes ei ole kogu liikmeks astunud — kuivõrd nad üldse aatelised ja töövõimelised on. Maakonna üliõpilaspäevad ja teised üldised aktsioonid on siin hääks vahendiks ja kihutusabinõuks.

Kogude (nüüd juba maakondlikkude üliõpilasseltside) perekus on kahtlemata kindlustatud¹⁾, sest juuretulijad noored lähevad loomulikult oma kodunurga ühingusse, kelle ülesannetega neil tihe solidaarsus ja liigete hulgas lähemad sümptiid. Ja mida õigustatum on teadmine, et ühing neile ka midagi annab, et neil enestel ühingat tarvis on, mitte aga neilt üksi ei nõuta, seda suurem on tulijate arv.

Liigete suurem arv on igale ühingule soovitatav, nii ka siin. See kindlustab vaba ja aatelse sisemise elu, sest kitsarinnaline intiimorganisatsioon tardub pea.

Sisemise elu arendamist ei takistaks see mitte, kui kogus oleks kas või 300—400—500 liiget. Kogu sisemine elu peituks kogu keskkohas, kogu traditsioonis, ja iga liige asetub sellele südamele nii lähedale, kui palju tal seda soojust tarvis. Iga liige on teatavas kauguses sellest keskkohast, mõni õige ääre pääl. Kuid ülearusteks neid lugeda ei saa ühtegi, sest igaüks teeb midagi ja on midagi ja osavõtmise — osasaamine kogust ei sünni kõigil mitte ühteviisi. Kas võivad siis teatud momendil liikmed end, nii öelda, ühingu eraomanikkudeks lugeda, kui ühingul on juba traditsioon ja oma elu? Aga isikuvastane kaalumise, sina kõlbad meie hulka, sina mitte, see on põhimõtteliselt just sarnane, ja kogud ei tohiks piiramist mitte toonitama hakata.

Intiimelu aga areneb üksikute gruppide vahel, kes kõik tiirlevad kogu südame ümber, üks kaugemal, teine lähemal. Ühist intiimelu ei ole tarvis. Kõigi liigete ühise laadiga ühing on ideeliselt surnud. Selle vastukaaluks tuleb seada liigete suurem arv.

Kuid ei saa tahtagi, et traditsioon ja sisemine elu peaks üleöö kujunema. Ta kujuneb pikka ja sel eeldusel, kui ühingul on ideeliselt lai ja õige alus. Ilma selleta valguvad juhuslikult kokkukuhjuunud inimesed varsti laiali, või muutuvad, nagu see välise sunduse korral oleks, enesele koormaks.

Ühtlasi kindlustab liigete suurem arv tegevusele tarviliku moraalse tagaseina ja majandusliku aluse. Majanduslikud raskused ei luba mitte, et väikseid organisatsioone palju tekiks aga verevaseid ja jõuetuid ei ole üldse vaja

1) Arusaadavalt ei mõelda siin nimetuse vahetust, vaid põhimõttelist vahet, tüübi vahet. Nimetus peaks ainult loogilisuse pärast vastavalt muutuma. H. K.

1) Kogude edu nendel alustel sunniks ka seniseid organisatsioone suuremale aktiivsusele nii hästi oma sisemises elus kui ka kultuurülesannetes. H. K.

Praegu on väikeste ühingutega nii, et nad vaevalt suudavad oma ruume üleval pidada. See üksi juba kurnab kogu nende jõu ja halvab kõik tegelikud kavatsused, mille töötusega tegevust alustati.

*

Just sisemise elu korraldamine on see, mis kogudele proovikiviks kujuneb¹⁾.

Praegu on see kogudes alles tärkamas, mispärast veel teravaid arusaamatusi ei ole tekkinud korraka mitmesugustesse organisatsioonidesse kuulumise alal. Sellest aitab pikemaks ajaks üle, kui sisemise korra küsimused kõigis kogudes üldiselt reguleeritakse, soovitatavalt ühiselt teiste organisatsioonidega. Ei ole näit. soovitatav sarnane vahetegemine, et kui kogul on oma aukohus, siis ei käi teistest ühingutest olevad liikmed mitte kogu, vaid oma pärisühingu aukohtu järele. Ka oleks täiesti otstarbekohatu jõukulu, kui iga kogu tahaks võtta oma aukohtu. Nende väikeste küsimuste eritlemisest ja spintiseerimisest ei jõutaks siis enam oma tõsiste ülesanneteni.

Edasi, senised kogud, seda rohkem aga siis, kui nad tahavad enesesse koondada kõiki maakonna üliõpilasi, peaks oma liikmemaksu küsimuse revideerimisele võtma. Teiste organisatsioonide liikmed ei peaks kogudes, eriti kui need täieliku ulatuse saavutanud, mitte liikmemaksu maksma, sest nad teevad seda juba oma organisatsioonis. Mis nad kogult saavad, selle tasuvad ära oma osavõtuga kogu kultuurülesannetest. Juba praegu annab end tunda, et üliõpilastel tuleb mitmes ühingus liikmemaksu

1) Siinkohal peab küll tähelepanu juhtima, et nii mõnedki maakondlikud organisatsioonid oma ülesannetest ja sisemise elu korraldusest võõriti aru saavad. Nii luges end üks nendest veel hiljuti „seltside aluseliseks korporaatsiaks“. Peaaegu kõigis nendest on tähtsal kohal väliste märkide tõbi, mis mitte vähe jõukulu ja tähelepanu ära sööb. Märgid, värvipaalat ja viimasel ajal koguni värvi mütsid! Ja siis tullakse veel seletama, et seltsid need olevat, kes tühiste asjade küljes kinni!

Kuid need väärarusaamised ja väärkaldumused oleks erikäsitluse kohased.

H. K.

maksa. Kogudesse on paljud tulemata jäänud ja kogudesse minejatest on mitmed sennitunud olnud majanduslikkudel põhjustel eemale jääma. Kogude mõte ei taha aga seda mitte.

Sisemise korra ja kasvatus mõttes ei või juba praegu kogudes enestes milgi tingimisel olla kahesuguseid liikmeid, veel vähem siis, kui kogul on ainult kultuurülesanded. Kui siin hakatakse vahet tegema, kas kogu liige veel mõnes muus organisatsioonis on või mitte, ja neile siis mõnesuguseid eesõigustusi tehakse või teistsugust moodupuud tarvitatakse, kui teise osa liigete kohta, siis kannatab selle all liigete üheõigusluse tunne, üksmeel ja sisemine elu on algusest päale rikutud. Teised, kellel vähegi enesetunnet, jäävad kogust umbusklikult eemale.

Kuid juba praegu ei maksa silmi kinni panna, et need organisatsioonide vahelised raskused edespäi paratamata teraval kujul üleskerkivad. Kogud ei saa oma sisemist elu liiga toonitada ja omapäraseks välja arendada, ilma et ei ähvardaks konflikti sattumine teiste organisatsioonidega, nimelt selles mõttes, et siis küsitavaks saab, kas teiste ühingute liigetel enam võimalik on kogudesse jääda. Kui kogud hakkavad toonitama kasvatuslikku printsiipi, kui nad tahaks oma juure sissetuua igasugused isade-emade instituudid või sektsioonid ja maksma panna oma aukohtu, siis on ilmne, et teiste organisatsioonide liikmed sääal võõras element on. Teiste organisatsioonide liigetel jääb siis ainult võimalus osavõtta kogude praktilisest kultuurtegevusest, mis väga hästi mõeldav ja praegu ka organisatsioonide vaheliselt valitseb.

Kuid olgu kuidas on, aga täieliku selguse muretsemine kogude iseloomu ja sisemise elu ülesannete kohta annaks kogudele täie võimaluse oma kultuurtegevusele asuda ja looks kogude ja teiste organisatsioonide vahel ning ka kogu üliõpilasperes usaldusõhkkonna, mis kogudele nende kultuurülesannete juure asumiseks tarvilik.

Hugo Kukke.

Vennasrahva üliõpilaskondade tervitused.

Soome ja Ungari tervitused.

Jõulukuu sündmuste puhul on Eesti üliõpilaskonna juhatus rea kaastundmuse ja ühtlasi õnnesoovi avaldusi saanud. Eriti sügava tänutunde ja liigutusega on Üliõp. Edustus vastu võtnud kirjad mis tulnud meie vennasrahvalt soomlasilt ja ungarlasilt.

Olgu avaldatud siinkohal mõlema rahva suuremate üliõpilaskeskkooralduste saadetised.

Eesti üliõpilaskond.

Kogu haritud maailm on suure poolehoiuga jälginud seda energilist otsustavust, millega eesti rahvas on tühistanud oma iseseisvuse hävitamiseks sihitud kavalad salasepitsused. Soome üliõpilaskoorsugu on sügavamalt kui muud mõistnud nende sündmuste tähenduse ja tunneb nüüd enam kui kunagi varemini, kui võrra ühine asi on mõlema

veljesrahva vabaduse kaitsmine. Selles tundes sisaldub ühtlasi veendumus, et tulevik — koitku ta millisena tahes — näeb mõlemaid rahvaid kõrvuti oma vabadust kaitsmas ja teineteist toetamas ühise idapoolse vaenlase vastu.

Helsingis, 13. jõulukuul päeval 1924.

Akadeemiline Karjala Selts.
(allkirjad).

Kallid vennad!

Ungari üliõpilaskonna nõukogu on omal viimasel istumisel otsuseks teinud Teid kõigest südamest tervitada, et Teie oma isamaad punase hirmuvalitsuse salaliku pääletungimise eest vapralt kaitsnud olete.

Meie silmad pööravad uhkustundes põhja, kus ühe vennasrahva tulevik — üliõpilaskond, austusest ümbritsetud, läbi külmade ööde valvel on püha Vabariigi eest. Teie olete jälle isamaa vabaduse kindlustanud. Meie tuletame meelde Eesti üliõpilaskonna heroilisi kangelasrikkaid võitlusi vabadussõjas. Meie näeme kangelaslegioone Narva müüride all ja meie näeme Teid Peipsi kallastel pimedatel talveöödel.

Meie oskame ja võime seda hinnata. Meie oleme ka seda omas hädas läbi teinud. Meie oleme ka bolševikkide valitsuse hävitanud ja meie noorsugu on samuti sõjariistad käes, aastate pikkusest korda maal kaitsnud.

Vennad! Kaksikümmend tuhat ungari üliõpilaskonda saadavad Teile soojemaid tervitusi! Meie tervitame kangelasnatsiooni, kelle noorus, ühendatult tugevate rahvusliste köidikutega jõulise löögiga purustas võõra rahva pääletungi.

Meie loodame, et see kallaletung viimaseks jääb. Sest kaaluja Eesti rahvas on näidanud, et

ta end võõrast agitatsioonist mitte eksiteele viia ei lase!

Võtke vastu veel kord meie soemaid tervitusi.

Elagu vaba Eesti!

Ungari üliõpilaskonna Kesknõukogu nimel.
Budapest, 22. detsembril 1924.

Vennaliku tervitusega:

Vitéz Béla Oláh v. Ladmocz
Esimees.

Dr. Góza v. Koralewsky
Välisosakonna Juhataja.

Dr. Johann Ágh
Päsekreterär.

Üksikute üliõpilastegelaste käest välismaail on samuti üliõpilaskonna esimehe nimele terve rida kirju tulnud. Toome siinkohal iseloomulikumat väljavõtet Hollandi üliõpilaskonna juhtiva tegelase kirjast, kirjutatud 2. dets. 1924.

„Arvestades kommunistide katsega, Eesti valitsust kukutada ja Eesti Vabariigi vabadust röövida, missugune katse, nagu telegrammid teatavad, mitte korda ei ole läinud, on mul au seda rõõmustavat teadet saades, Eesti üliõpilaskonnale minu südamlikumaid tervitusi saata.

Meie kasutame seda jämedat väljaastumist, mis oli sihitud teie vaba riigi vastu, selleks, et veel kord Hollandi laiades ringkondades tähelepanu teie maa õigustele juhtida ja teeme kõik, et sõbralikud vahekorrad Eesti ja Hollandi vahel ikka tugevaks muutuksid.“

Kõik need kirjad näitavad, et ka välismaade üliõpilaskondades 1. dets. sündmused täiesti õiglast hindamist on leidnud. Olgu tänatud kõik need, kes meid mõistavad ja omi tervitusi meile ja meie rahvale saatnud! Meil on usku enesesse ja meie püüdmissesse, kuid meil on häämeel sest, et ka välismaail, eriti vennasrahvaste juures nii südamlilik poolehoid meie vastu olemas.

Kirjandus ja kunst.

Friedebert Tuglas. Poet ja idiot.

Noor-Eesti Kirjastus Tartus, 1924. 66 lk.

Käesolev töö oleks mõtete fantaasia ehk „mõttetuse spiraal“, nagu nimetab autor ise. Järjetikult midagi tänapäev ebareaalset, midagi pinnatut ja juuretut. Sel juhul on eriti tähtis, et „mõttetuse spiraal“, mis käib läbi teose oleks arenenud alaliselt kasvades ja tulemusena oleks spiraali tipu ning tuuma saavutus.

Poeedi ja idioti lugemise lõpetad aga tundes, et jäi nagu midagi saamata, mis raamat ise kohati lubas. See oleneb nii mõningaist asioludest ja kõigepealt just novelli ehitusest.

Novell on jagatud kahte ossa, kummagi sündmustik on iselaadiline. Lugemispühholoogia seisus-

kohalt ühendab neid osi peaauglikult Ormusson isik. Sellejuures etendab Ormusson esimeses peatükis kõrvalist osa: pearaskus langeb siin Kobrasele ja tema kuradi-ideele. Kobrase mõttearendus ei ole aga esiteks ühtlane: alguses ja lõpus on tema sõnades hullumeelse palavikku ning ebareaalset mõttehüppeid, kuna tuum on autori esitus: kord asjalikkus, enesevalitsemine, loogikkus on selle tunnistajad. Neil asioludel kaotavad Kobrase monoloogid oma sisemise, isikulise leegi. Sellepärast ei taju meie lugedes, et tema sõnad mõjuksid eriti valdavalt. Tema jutt on küll sarnane, mis võib panna mõtlema, kuid mitte selle kaasaviiva mõjuga, mille sünnitab sisemine tundetuli. On arusaadav autori väide, et ka hullu loom võib vallata su, kuid ta on seda ainult

öelnud. Nii on esimeses peatükis teatav lahk-kõlastik ainekust, mis peaks olema täiesti üht-lane. Lisaks sellele ei ole mõtteleek mitte järjest kasvav vaid viimastel lehekülgedel sumbub tuli. See ei lasegi meil jääda ootama mingit košmaari.

Teiseks peab Ormusson ise ka esimeses osas kõigi autori väitavate sõnade kiuste end üleval, nagu ei oleks ta eriti kaasa kistud Kobrase mõtes-tikust. Nii et ainult üteldakse, et tema peale mõjusid Kobrase monoloogid erakordselt, raamat aga ei tõenda seda. Just vastuoksa: on kohti, mis räägivad teist keelt. Osutatagu Ormussoni sõnu 33. ja 36. lhk. See ilmneb ka peatüki lõpus, kus üteldakse, et Ormusson ainult „kuu-land lõpuni oma uudishimu ja rahuldand või-kuse tarbe“ (lhk. 37), ning kui ta ostab aristo-kraatliku heldusega ja väikekodanlase kombel ahviluud ja teeb nii ütelda sääred — siis on saanud peatükk teatava ümarguse lõpu.

Omaks üllatuseks aga leiame Ormussoni teises peatükis erakordses seisukorras: ta küll katkestanud ühenduse välis hullusega, kuid temas otse lõõmab sisehullus. Autor räägib nüüd Kob-rase monoloogide kohta: „Nendes oli siiski jõudu, mis pani kahvatama inimese kasetohuna ja tõs-tatas juukseid kõrkjastena. Ses meeolus oli ükskõik, kas hõõgus tuli Prometheuse pilliroost või hullu ajust“. Esimene peatükk ei põhjastanud Ormussoni praegust meeolu niivõrd (olgu siis, et oleks tegemist hooti haigega) ja ei õigusta seda toodud arvamist.

On ilmne: F. Tuglas ei ole suutnud Kobrase sõnades avaldada Kobrasele kuuluvat tuld, mis läheks tarvis teise peatüki nägemustele. Ning see häälest äraolek tekitab ka lugejas tunde, et pole saanud, mida raamat ise lubas.

Novelli ehituse äpardumisest annab tunnistust ka ainekstu jaotus: see pole tehtud nii, et suu-daks kasvavalt viia mõtte lõpuni. Esimeses pea-tükis räägitakse ühe teatava ebarealse nähtuse võimalusest, teises peatükis aga tänapäev ebaha-riliku võimalikust reaalsusest üldises ulatuses; ja lõpuosas toodud jumalkuradi-idee pole igatahes mitte lõpetav jatk 1. ptk-le: ta on ainult kajastus. Siduvus nende kahe peatüki vahel on, kuid ta on väljendunud ebaõnnestunult, ja psühholoogilise põhjendamattusega kohati. Pole saavutatud sise-mist orgaanilist tasakaalu ja on segi paisatud rütm. F. Tuglas ajades taga tiivulisi paradokse on *Poedis ja idioodis* jooksnud umbteile.

Kui F. Tuglas ei ole saavutanud novelli ehi-tuses oma paremat, siis pole ta seda jätnud tege-mata lauses ja pildis.

F. Tuglase lause on plastiline, tasakaalukas ning igapidi mõõdukas. Selles peitub palju peent, koolitatud maitset ning kultuuri. Ta kujutus on selgejooneline ja välja arendatud. Sõnad tõm-bavad selle kui hoolsa joonistuse ettekujutuse tumedale tagaseinale. Sellejuures on F. Tuglas kõigepealt esteet, ning seda joont on imetletud

ja imetletakse praegugi. Näiteid oleks siin lee-gion, kui soovi, siis juba *Poedi ja idioodi* esi-mesel leheküljel.

F. Tuglas omas sileda, kauni vormi kultivee-rimises hoidub minemast miski suunas kaugele: tema sulg on taltsutatud. Sarnane lause avaldab muidugi otsekohest mõju ainekstile: sealgi saab kõik treneerituks, mõõdetuks. Kui aga aine pole sellelaadiline, siis sünnib paratamatult see nähtus, mis Kobrase monoloogides: autor oma valitute sõnadega ja kaalutud lausetega hävitab pulbitseva tungi. Nii saab voores hädaohtlikuks.

Edasi peab tähendama, et nende F. Tuglase lause plusside juures on ka tähepanu vääriavad miinused. Nimelt F. Tuglas omas kauni taotluses püsib alati lennukasõnalisel väljenduses. Aga juhtub ju, et aine on lihtne ehk tühinegi. Kuid F. Tuglas avaldab sedagi omas kõrges stiilis. Selle tagajärg on, et ta tarvitab sõnu sõnade eneste, mitte aga kujutluste pärast. Loeme kõla-vaid sõnu, kuid need on tühjad. Olgu toodud näiteid: „Metall-rauk istus oma tugitoolis, raamat põlvel lahti, juuslokid kõrvadele vajunud“ (Baeri sambast Toomel; minu sõr. D. P.). „Ta joobus, ta nautis sest pildist kui Nero põleva Rooma kohal“. (Üksiku maja väikesest tulekah-just Tartus, mis ei äratanud politseigi tähepanu). „Tema nägu oli sinine rahe hallis valenduses, ükski pääst eemale hoidvad kõrvad roosatasid kui kalaõimud“. (Nii neitsilikult näib Ormussonile öösel Kobras tänaval). Olen võtnud näited esi-mestelt kahelt ja viimaselt leheküljelt, kuid on vahelgi. Sarnane sõnadega kõlistamine mõjub õõnsalt. Just kõigepealt see stiili iseärasus teeb F. Tuglase tööd „liig ilusaks“, nagu arvab hull Kobras ja mõtleb Ormussoni. Lisan juure, et see tendents muudab mõnda F. Tuglase tööd ka eluvõõraks ja isegi veretuks.

Osutat tugevad ja nõrgad jooned ei saa veel lõpulikult otsustavaks teose mõjumisel, vaid seda on mõtestik, mis kannab *Poeti ja idiooti*.

Tuglas on esinenud siin sarnasena nagu rida tuntud uusromantikuid Euroopas. Nimetaksin siin eriti O. Wilde'i. Vigase loogikaga mõtel-dakse *Poedis ja idioodis* loogiliselt, et sellega tühjaks teha teise loogiliselt võetud vigast loogikat. Eriisil kohal on siin spekulatiivne ajutöö, mida ässitavad tegevusse ümbritsevad nähtused, mis tahavad olla nagu ainsad. Arendatakse siis mingi võimalus reaalsuseni, hävitades sennise reaalsuse kindluse ja viies teda koguni võimatu-seni. Tähtist osa etendab seejuures absoluut. Oli nüüd kuidas on absoluudiga, kuid *Poedis ja idioodis* tarvitatud meetod on viljatu, olgugi et produtseerib. Sest ta otsustab teataval kujul ja teataval ajal olevate asjade funktsioonide üle abso-luudi seisukohalt. Siin jäetakse arvestamata kindla-sisulise oluga. Absoluudis on kõik võimalik, kui absoluut on kõik, ja liiategi mõtleja enese sün-nitus. Kuid see, mis juba on, pole enam voi-

malik mitmeti: kõik võib olla, ent juba olev on teataval määral kindlasisuline ja -kujuline. Muidugi pole kõigel sellel loogikaga vehklemisel tõtt taga, sest nagu üteldakse *Poeedis ja idioodis* tema geniaalsus on selles, et ekspluateerida inimlikku rumalust.

Nii siis pole *Poeedi ja idioodi* filosoofia muud kui sõnadega olevate sõnade ümberlukkamine, loogiline ronimine ja balankseerimine. Mänguna oleks see huvitav, kuid käsiteldavas raamatus võetakse seda küllalt tõsiselt. See vähendab sõnamängu efektsust, mis muidu ehk tekiks ning üllataks.

Kui *Poeet ja idioot* oleks ilmunud tekkimise algusaastail, s. o., veerenud aastakümne algul või keskelgi, siis oleks ta äratanud ehk suurt tähelepanu. Kuid praegu ei löö nii kergesti inimest teatava harilikust kõrvalekalduva, uues riides esineva mõttega. On tarvis veenda sügavusega. Seda pole aga F. Tuglas suutnud, kõigepealt juba osutatud stiililise kahenemise pärast Kobrase monoloogides ja siis ei ole ta ülesvõetud mõtet viinud nii kaugele, et oleks tundunud lõpulikuna. Siinjuures olgu tähendatud, et 2. ptk räägib Kobras võrdlemisi vähe ja lõpuks (lhk. 63) refereerib autor kokkuvõtlikult, et Kobras rääkinud edasi suureviisiliselt: „Kobrase paatos muutus tulisädemete särisevaks lennuks jne“. Nii et 2. ptk. on ainult Kobrase kõnede algus, kuna kõnesid endid ei esitata.

Mis neis mõttekäikudes huvitab, on paradoksid. On lõikavaid, teravaid. Loed — ning välgatab mõni paradoks ja paneb su mõtlema. F. Tuglas läheb isegi tsüüniliseks, üteldes: „Valendas ahvinimese luustik, kui süütu talle jäänus, kes kannud inimkonna arenemispäatut“.

Ei tule imestada, et F. Tuglas on hakkama saanud niisuguse tööga: isegi suured mehed ei loo ainult head.

D. Palgi.

A. Strindbergi „Kameraadid“ akadeemilise kirjandusühingu dramaatilise toimkonna esietendusel

E. Ü. S-is 5. dets. 1924.

A. Strindbergi „Kameraadid“ on kuri komöödia, kuri nimelt inimese ja eriti naise vastu. Ta on otsekohe elust võetud, selles mõttes täiesti reaalne, ja see tingib ettekande iseloomu kui ka raskused. Näitlejad peavad olema kui valatud oma ossa, siin ei ole väliste, artistlikkude võtetega palju midagi teha. Ümberpöörduvalt, ta muutuks siis pinnapealseks. Mingit paatost, mingit stiliseerimist, veel vähem ülespuhumist. Vaataja tähelepanu on kõige päält juhitud komöödia sisule, ja näitlejate esinemine peab sellepärast sündima kõige vabamas, lihtsamas ja otsekohesemas, s. o. igapäevase kõige loomulikumas toonis.

Nii jääb ses tükis tagaplaanile puhtartistlik, näitlemis-külg, kuna päämiseks nõudeks on kuni igapäisuseni elulikud kujund ja selle loomulikkus ning ustavus, mis nad ütlevad.

Kui nii, kas ei pea meie siis tunnistama, et tükk on lavastaja J. Perti poolt õieti valitud, kuigi seda üldse seni ette kantud ei ole? Inimestelt, kes lavakunsti, näitlemis-kunsti ei ole õppinud, ei saa ka välist artistlikkust täiel

määral nõuda. Nendelt ei või nõuda esinemist k in o näitleja osades, s. o. kõigis nendes tükides, kus esimesel kohal on lavaline näitlemiskunst.

Hoopis teised nõuded seab üles A. Strindbergi „Kameraadid“. Näitlejalt nõutakse siin sügavamat haridust, kui seda keskmiselt meie praegustel teatriartistidel on, nõutakse arusaamist sellest, mida Strindberg öelda tahab. Näitleja peab kuni omaks võtmiseni süvenema Strindbergi tüüpldesse, sest muidu oleks raamatust mahalugemine.

Sellelt seisukohalt võttes on väga õigustatud asja-armastajate trupi esinemine, mis koosneb üliõpilasist, kes peale üldhariduse omamise palju tegemist teinud ka mõtte-teaduse, kirjanduse ja ühiselu probleemidega.

Ja see oli ka seisukoht, millega akadeemiline pere kokku tuli A. Strindbergi „Kameraade“ dramaatilise toimkonna esietendusel vaatama. Küll muheles nagu kõigil sees: mis sest ikka tuleb — omad näitlejad, omad vaatajad, — kas suudab kumbki pool tõsiselt võtta? Kardeti, kas saab tänast etendust vaadata ilma piinlikkuse tundeta nagu seda meie teatrites draama etendustel tihti tunda saad, kui osa võõriti mõistetud, kui sisu ja mäng täiesti ebaloogilised ja kokkukõlata, kõnelemata puudujäämistest puhtmängulise külje suhtes? Aga kohe algusest päale olid kõik tõsised ja asjalikud, nii esinejad kui vaatajad (mis lavastajale J. Pertile kõige suuremaks tasuks).

Veel rohkem. Kõnelemata tüki sisulikest masendavast mõjust, tundus ka etendus ühtlasena ja põhjendatuna. Kõnelemata välisest näitlemisküljest, mida ei saa loomulikult olla täiuslikult ilma vastava studeiumita, võib vaelega üksikute momentide arusaamise ja tõlgitsemise vastu, aga see oli ikkagi põhjendatud arusaamine, mille pärast mitte piinlik ei hakanud. Väga iseloomulik: vist kõigile tundus vahe pr. Halli ja teiste esinemise vahel ja, jäädes eelpool toodud nõudmiste seisukohale, igatahes mitte üliõpilaste ega ka tüki kahjuks. Ühel pool rohkem välist, teisel pool rohkem sisu.

Nende nõudmiste piirides tuleks vist küll kogu lavastust ja ka üksikuid osi võtta.

„Kameraadide“ keskkujuks on kunstnik Aksel, ja kahtlemata on ta ka Strindbergi arvamiste ning sümpatiide kehaos. Sellepärast on esimene nõue silmas pidada, kuidas Strindberg on Akseli mõelnud. Sellepärast on lavastajale ja näitlejatele vähe „Kameraadide“ tekstist, vaid peab kogu Strindbergi tunda.

Kunstnik Aksel on abiellunud kunstnik Berthaga. Selle sammu on Aksel astunud tõsisest armastusest Bertha vastu, ja ta usub, et inimesed peaks abielus olema „kameraadidena“, üheväärsete sõpradena. Ta usub esialgu, et nende abielu seda on.

Ja kunstnik Bertha ei purusta temas esialgu seda illusiooni, kuni saavutanud oma eesmärgi — saada Akseli naiseks. Seda on Berthale tarvis ainult seltskondliku seisukoha jaoks. Siis kasutab ta selle illusiooni ära enese huvide — et luua vaba „kameraadide“ vaherkorda enese kui naise seisukoha kindlustamiseks mehe vastu. Siit edasi algavad osavad käigud, et valitseda: ta tahab meest põrmuni painutada enese ees ja teiste silmis. See on naiste ühine front meeste vastu, näitab Strindberg. Ühelgi esinevatest naistest pole soovi „Kameraadide“ abielu järele, ei Berthal ega kunstnik Abelil: nad võiks armastada ainult vast meest, kes neid valitseda suudab.

See on suur põlgus ja süüdistus naise vastu Strindbergi poolt: naine võib olla ainult ori, sisaldab see. Sest ainult orja mõtteilmas ei ole teist võimalust kui valitseda või valitsetav olla.

Ja vist on küll nii, et lepingute teel ei saa abielu sõlmida. Mida alateadlikumalt kohtlased inimesed eluks ajaks ühinevad, seda parem.

Aksel, tõsise anniga kunstnik, on süvenend oma töösse, oma armastusse ja illusiooni. Ta ei märka esialgu veel, kuidas tema ümber koomale tõmbub võrk, mis osavalt koetud sellest, milles naistel meeste üle võim, ja mehe enese argumentidest ning põhimõtetest, mis nüüd tema vastu pöördud. Alles hiljem hakkab seisukord, kuhu Aksel sattu-

nud temas protesti üles keetma, millele lõpuks järgneb täielik vabanemine Berthast ja äratõukamine.

Sellepärast tuleb lavastuse kohta küsida, kas oli tarvilik, et Aksel, osas Rich. Janno, võttis kohe algusest päle paigalseisva, liiga piinatud, rusutava ja hädise kuju ning viis selle ühtlaselt lõpuni. Aksel on ju rahul oma tööga, oma abieluga, mille sisse ta ju alguses uskus. Muidu ei ole mitte mõeldav, kuidas ta oma naisele oma pildiga näitusele sissepääsu võimaldas. Ka siis, kui võistlus tema ja naise vahel tekkis, ei olnud ta niivõrd rusutud kannataja, kui sunnitud pareerija osavate pealetungimiste vastu, kindla toetuspunkti otsija ootamata uues olukorras. Ta ei olnud ainult veel kohanenud.

Siiski võib selle osa tõlgitsemisega üldiselt leppida. Aksel on endasse süvenenud isik. Uus situatsioon ja naise võtted olid teataval määral tõesti painajalikud. Ka Abel heidab ette, et „Aksel mõni mees.“ Kuid kui „kameraadide“ illusioon lõppenud, sünnib Akseliga täielik muudatus, mis enam sugugi ei mahu paigalpäsi ja passiivse kannataja raamidesse. Siin on tarvis vabaks saanud inimese võiduroõmu ja hoogu, uut vaimustust ja jõurikkust kahes viimases osas. See peaks olema ikkagi täiesti uus mees, keda esitab ja poldab kõige päält Strindberg ise — vastandina piitsutatavatele naistele. Teiseks, kui see on endine Aksel, jääb täiesti arusaamatuks, mis sunnib Berthast end Akseli ees tõlmuni alandama ja temalt armastust kerjama, — vaevalt oli see küll äraelamise tarve ja seltskonna arvamise astel. Ja mis sundis siis ka Abeli tunnistama, et nüüd võiks ka tema Akselit armastama hakata? kes kõigile korda mööda näkku heitis — sa oled kole!

Janno Aksel aga jäi kogu mängu kestes ühesuguseks. Selle tõttu tundusid kaks lõpuvaatust, eriti viimane, veidi resonanceerivalt, nagu oleks ta küllaline omas majas, mitte aga keskpunkt. Kokkupõrge Berthaga (kolmandas vaatuses) kannatas aga eriti: puudus dramaatiline jõurikkus ja jäi tehtud mulje. Sugupoolte põlgus ei tulnud nähtavale. Ühtlasi peab ka tähendama, et Akseli kinnine ja kogu aeg mingisuguse sisemise surve all hoitud mäng vististi ka Bertha mängu mitte kõige paremini ei soodustanud, kes üldiselt palju elavam ja liikuvam oli.

Kuid uus kuju oleks palju raskem olnud esile tuua ja seda on vist lavastaja arvesse võtnudki, jättes suurema muudatuse Akseliga sündimata.

Kui eelmised märkused õiged, siis tuleb neid jagada lavastajal ja osalisel.

Ühenduses Akseliga peab veel üht teist momenti märkima. Teine vaatus algas huvitava stseeniga Akseli ja kunstnik Abeli vahel. Stseeni mõju seisab just selles, et vaatajas tekib elav huvi, kas siit midagi uut ei hargne. Aksel puutub kokku uue ja võõra ilmaga, mis hoopis teine on kui tema abielu „kameraad“ kunstnik Bertha. Tekib kahekõne. Ka Abel on kaotand osa oma senisest ükskõiksusest, teda näib Akseli ja Bertha vahekord rohkem huvitama hakkavat. Ei saa arvata, et ristamisi ettepanud küsimused on varem valmis mõeldud. Need tekiavad just samal silmapilgul, arenevad kui otsekohene läbielamine ja jõuavad ka konkreetsele tulemusele — Abel jääb Akselile siiski võõraks.

Nii siis, huvi pingutav stseen, kuid ei või milgi tingimusest kujuneda küsimuste ja kostmiste mahakõnelemiseks kahe isiku vahel, kes kumbki oma puldi juures seisavad. Kuid Akseli kohta peab tähendama, et tema küsimused tõepoolest ette valmis mõeldud näisid olevat ja kogu stseen õieti mänguna ei tahtnud tunduda.

Akseli juures on nii palju peatatud osalt sellepärast, et siin ka lavastaja käsi rohkem peab segatud olema kui teiste juures.

Elsbeth Markus kunstnik Bertha osas tundis end laval küll vabana, kuid ei annud kõike, mida see osa nõuab

ja pakub. Esimeses vaatustes võis tõesti nautida, missuguse järjekindluse ja üleoleku tundega ta oma seisukohta kasutas, et eesmärgile jõuda: ärakasutada „kameraadide“ abielu illusioon ja kõik mehe nõrgad küljed, seltskonna silmis ka kunstniku talendi suhtes mehega üheväärtiliseks saada, end mehest üle seada ja teda alandada, temale kätte tasuda mingi sugupoolte antagonismi nimel. Need stseenid mõjusid ka vaatajatesse veenvalt, kuigi tundus, et prl. Markus oleks võinud rohkem ja sügavamalt pakkuda. Kuid nagu juba tähendatud, seavad viimased vaatused Akseli ja Bertha osalistele nõudmisi, mille täitmiseks tarvis suurt kooli ja põhjalikku juhatust. Tundus, et Bertha allavandumises Akselile ja armastuse kerjamises, tagasivõitmise katsetes jäi palju puudu, kuna aga ei ole kahtlust, et need stseenid mõlematele hinge põhjani pidid ulatama. Ka lõpuvaatustes tundus, et Berthal oli raske tabada oma uut seisukohta.

Nii läks selle libeda naise tüübist, kes tarvilikul momendil kõik oma võimised koondada oskab, kahjuks palju kaduma.

Aksel ja Bertha on „Kameraadide“ pääkujud. Osaliste võimised oleneb kumb neist teatud korral tüki kandjaks saab kogu mängu ulatusel. Näitlejate võimise vastava vahekorra juures võib selleks saada ka Bertha (kuigi Strindbergi seisukohalt on Aksel kui keskkuju loogilisem), sest see on tõesti sellekohane suurosa. Kõnesoleva esietenduse kohta peame tunnistama, et tüki ja kogu mängu kandjaks oli siiski Rich. Janno Aksel, ja nagu tähendatud, üldiselt rahuloldavalt.

Kunstnik Abel, osas Virve Huik. Mitte väga suur, aga seda raskemini tabatav osa, et mitte üleareuseks jääda. Külma ja ükskõikne kui teises ilmas viibija. Tüdinud. Näib, et ilma igasugu te tundmusteta. Strindberg ei näita mitte, kuidas Abel selleni jõudnud, kuid kahtlemata on ta kunagi teine olnud. Vast hõõgub praegugi veel külma tuha all midagi? Tõepoolest, muudatus Akseliga ei läinud temast riivamata mööda. Ja kui Bertha oma endiselt mehelt, kes teda nüüd omas majas ainult sallib ja mitte otsekohe jõuga ära ei aja, ühe kuu „ihu rendi“ ette võtab, on Abel oma sisemuses sügavalt haavatud. Ta lahkub üksi, oma külmu-sele ja ükskõiksusele lisaks veel teenimata karistatud. Osa oli algusest lõpuni hästi läbituntud ja läbi viidud. Ka vastavalt grimeeritud ja rietatud, iseäranis viimases vaatuses: külm kui jää ja ükskõikne.

Teiste osade kohta ei ole palju öeldat, kuna nad kõrvalisemad ja täiesti rahuldavalt toime tulid, kui mitte Dr. Östermarki nimetada. Johannes Schütz (literaat Willmeri osas) on lavale väga kohane. Ilmudes tundus literaat Willmer laval kodusena kui vana näitleja — tegevuseta näitelaval olla pole sugugi lihtne. Ainult kokkupõrkel Berthaga ja hiljem Akseliga oli ülearu särtsakas ja nagu põgeneda tahtev.

Mis puutub Werner Mägiste'sse Dr. Östermarki osas, siis ei õnnestunud see osa mitte. Kui „Kameraadid“ veel esinevad, tuleks uus Dr. Östermark panna. Sellel Dr. Östermarkil olid piinlikud käte liigutused, mis vanale auvääril harrale, ei sobi ja millest vist lahti ei saa. Mis aga auväsi — Dr. Östermark oli võtnud vale ja kõleda paatoliku tooni, mis osale ega kogu tükile üldse ei lähe. Ka haiglase pr. Halli toetamise ja väljasaatmise stseen väris oma kohmakuse ja ebaloomulikkuse poolest küla näitelava.

Agas vist ei võigi Dr. Östermarki osa noore kätte anda.

Diktsioon oli üldiselt ootamata selge.

Lõpu kokkuvõtte tohib küll olla, et dramaatilisel toimikonnal maksab oma tööd jätkata. Täielikku pilti kõigi võimistest see esinemine ei annud, kuid jättis nii mõnegi kohta uskumapanevalt ootama. Oleks väga tänuväär, kui toimikonnal korda läheb oma tegelikka katseid näitekunsti tõsise stuudiumiga täiendada.

14. XII. 24.

W.

Akadeemiline kroonika.

Ülikool.

Prof. K. Schlossmann

komandeeritakse teaduslisel otstarbel veebruari- ja märtsikuuks Inglismaale.

Ülikooli ülesandel loevad

käesoleval semestril: dots. k. t. G. Heinrich — epizootoloogiat ja veterinaärpolitseid — 3 t. näd., prof. H. Richter — loomaarstiteaduskonna üliõpilastele erifüsioloogiat — 3 t. ja van. assistent F. Laja — eribakterioloogiat — 2 t. näd., lektor S. Sivers — Hispaania keelt — 2 t., Soome keele lektor pr. A. Suits — 3 lisatundi, P. Treiberg — ajaloo metoodilist seminari 2 t., lektor I. Weski — Eesti keele metoodikat ühes seminariharjutustega — 2 t.

Filosoofia teaduskonna lõpetas

peale I. Schvalbe ja Harry Moora ilma magistri astmeta Nesse Katzin — Inglise filoloogia alal.

H. Moora saadetakse teadusliku stipendiaadina Soome end muinasteaduse alal täiendama,

Prof. Josef Strzygovsky

sõidab oma Rootsi- ja Soomemaa reisil ka Tartu, et siin rida ettelugemisi kunsti ajaloo üle pidada.

Prof. Strzygovskil on praegu suurema kunstiajaloolase nimi ja ta on avaldanud hulk töid, mis käsivad kunsti ajaloo küsimusi väga paljudelt aladelt ja mis kuuluvad mitmesugustele ajajärkudele. Iseäranis põhjapanevateks loetakse tema uurimusi ristiusulise kunsti tekkimise kohta.

Arst Jüri Grünthal

on ülikooli stipendiaadina üheks aastaks väljamaale komandeeritud röntgenoloogia alal töötama.

Hra Grünthal on läinud detsembril ülikooli lõpetanud arsti astmega cum laude.

Õpingutele kirjutamise kord

on ülikooli valitsuse otsusega 16. jaan. täiendatud järgmiste määrustega:

1) arsti-, mat.-loodus-, loomaarsti- ja põllumajandusteaduskonna üliõpilastelt võetakse ülikooli kassas õpperaha vastu ainult siis, kui õpperaamatus ülesantud loengud ja praktilised tööd vastava teaduskonna dekaani poolt on kinnitatud.

2) praktiliste tööde eest võetav maks tuleb ühes õppemaksuga ära tasuda.

3) praktiliste tööde eest kord tasutud maks jääb ka edaspidiseks jõusse, kui maksmise poolaastal võimalik ei olnud neid töid teha.

Õp. Eesti Seltsi esimeheks

1925. a. peale on seltsi poolt tagasi valitud praost A. Vestrén-Doll, kes selles ametis ka ülikooli nõukogu poolt on juba kinnitatud.

Prof. H. Scupin,

kes jõuluvahetajaks Saksamaale teaduslisel otstarbel sõitnud, on haigeks jäänud ning loodab Tartu jõuda umbes veebruari keskpaigas.

Eradotsent Dr. A. Saareste

loeb käesoleval semestril ülikooli valitsuse ülesandel Eesti murdeid 2 t. ja juhatab seminari 3 t. näd.

Ajutisteks abijõududeks

on ametisse määratud üliõpilased V. Vaga ja H. Saarmann — kunstiajaloo kabinetti käesolevaks semestriks, Leonid Lubja, Evald Ohmberg ja Ilmar Võhrmann — histoloogia kabinetti.

Prof. A. Liitis

on arstiteaduskonna sekretäriks üheks aastaks edasi valitud.

Ametist vabastatud

on omal palvel hügieeni instituudi vanem assistent Drnd. O. Tomberg.

Ametisse kinnitatud

on ülikooli valitsuse poolt Dr. Nikolai Kilk — hügieeni instituudi nooremaks assistendiks, Dr. Ernst Mill — sisehaiguste polikliiniku nooremaks assistendiks, haavakliiniku noor. assist. k. t. Dr. V. Huik — sama kliiniku nooremaks assistendiks, patoloogia instituudi van. assist. k. t., kõrva, nina ja kurguhaiguste kliiniku van. assist. k. t. Dr. E. Saareste — sama kliiniku vanemaks assistendiks, närvikliiniku noor. assist. k. t. Dr. E. Kirschenberg — sama kliiniku nooremaks assistendiks, farmatsöotilise keemia lab. noor. assist. mag. pharm. Erni Labi kaheks aastaks sellesse ametisse edasi, Dr. F. Borman — füsioloogia inst. noor. assistendi Dr. M. Tiitso asetäitjaks, tema äraoleku ajaks väljamaal.

Raamatu'e tellimine üliõpilastele.

Üliõpilaskonna raamatubürool on korda läinud teostada Vene saatkonna abil raamatute tellimist Venemaal.

Esialgsete kalkulatsioonide järele on hinnad võrreldes Saksamaa omadega meile soodsamad. Raamatuid saadakse kindlate hindadega ja järelemaksu võimalusega, kusjuures hind arvatakse 1 dollar = 2 Vene rubla. Ka võib raamatuid teiste vastu ümber vahetada ehk ka tagasi saata. Üliõpilaskonna raamatubürool on kataloogid Venemaal müügil olevate teaduslikkude raamatute kohta. Tellimisi võetakse vastu Hetseli tän. nr. 1, tuba 14, esmap., kolmap. ja reedel kella 1—2.

Ettelugemiste kava 1925. a. 1. poolaastaks

on juba trükkis ilmunud. Maksab 25 marka.

Prov. Aleks. Planken

on ülikooli valitsuse poolt kinnitatud ülikooli apteegi juhataja abiks.

Õppeaja kestust õigusteaduskonnas võib ka lühendada.

Õigusteaduskonna õppeaja kestuse kohta on teaduskonna poolt järgmised määrused välja töötatud, mis ülikooli nõukogus kinnitust leidnud:

§ 1) Normaalne õppeaeg teaduskonnas kestab 4 aastat (8 semestrit).

§ 2) Eelmises § tähendatud õppeaja kestust võib lühendada 7 semestrini, kui soovija:

a) kõik eksamid teinud „maxime sufficient“,
b) ehk esitanud auhinna, mis 1. ehk 2. auhinna vääriliseks arvatud.

c) või tema õigusteadline õppetöö on sõja ehk revolutsiooni tõttu katkestamist leidnud.

Kaubandusosakonna lõpetasid

2. järgu diplomiga: August Käärrik, Ernst Mauer ja Ernst Tamsar (Prass), ning õigusega 1. j. dipl. saada peale diplomitöö esitamise; Vold. Kesse, Richard Mölder (Müller), Leonh. Oesso ja Eugenie Steinberg.

Õigusteaduskonna lõpetas

Erich zur Mühlen — 2. j. dipl., Paul Poom — 1. j. dipl.

Harjumaakonna stipendiumi saajateks

võib nimetatud maakonna teadaande alusel edaspidi ette panna neid üliõpilasi, kes Harjumaalt pärit on.

Eesti keele oskamise nõudmine eradotsentidelt ja assistentidelt.

Sellekohaste ülikooli valitsuse poolt kinnitatud määruste järele peavad eradotsendiks ja assistendi kohale kandideerivad isikud maksvat Eesti kirjakeelt sõnas ja kirjas täies ulatuses korralikult tarvitada oskama ja oma teadusala kohta maksvusel olevat eestikeelset terminoloogiat tundma.

Dr. A. Paris'ele

on ülesandeks tehtud praktilisi töid füüsikalises keemias ja anorgaanilises tehnoloogias ajutiselt juhatada ja korraldada.

Hra ins. K. Grimm

juhatab käesoleval poolaastal ülikooli valitsuse ülesandel tööstuse projektide ettevalmistamist 2 t. näd.

Ülikooli kassa

palub tungivalt kõiki üliõpilasi, kellel see võimalik, oma õperaha maksmisega mitte viimaste päevadeni viivitada, sest endiste semestrite kogemuste järele on viimastel õpemasu õiendamise päevald tung kassaruumides väga suur- ja maksjatel tuleb pikalt oodata.

Ülikooli lõpetasid

neil päevil ja omandasid vastavad diplomid järgmised üliõpilased: õigusteaduskonnas: Johann-Leo Leesment, Gustav Tohver — 1. järgu diplomiga; Elmar Just, Herbert Luha, Aksel Mei ja Elmar Tambek — 2. järgu diplomiga, õigusega 1. järgu diplomi saada peale diplomitöö esitamist; Benjamin Belostotsky, Eduard Nottbeck ja Richard Ovel — 2. järgu diplomiga. Peale selle tunnistati 1. järgu diplomi vääriliseks pr. Veera Poska-Grünthal. Kaubandusosakonnas: Theodor Adamson, Vella Gabriel, Ida Ilus, Eduard Jõesaar ja Aleksander Roosileht — 2. j. diplomiga, neist on esimesel kahel õigu 1. järgu diplomi saada, kui nad 6 kuu jooksul vastava kirjatöö esitavad. Mat.-loodusteaduskonnas: Max Arvisto, Karl Tiitso — magister chemiae astmega, Ilse Busch — magister zoologiae ja Martin Kand — cand. chemiae astmega. Usuteaduskonnas: W. Martens — cand. theol. ja R. Villberg — grad. stud. theol. astmega.

Kõik üliõpilaste organisatsioonid

on kohustatud oma liikmete nimestikud ühes asukoha ning juhatuse nimekirjadega kuni 15. veebruarini ülikooli valitsusele ära andma.

Ajutisteks abijõududeks

kinnitati käesolevaks poolaastaks stud. R. Livländer ja P. Simberg — tähetorni; stud. G. Maalman — met. observatooriumi, stud. H. Feldmann ja Nik. Ruubel — anorgaanilis-analüütilisse laboratooriumi, viimased kaks stud. V. Mederi ja M. Arvisto asemele, kes omal palvel nimetatud ametist vabastatud.

Org. keemia laboratooriumi nooremaks assistendiks on määratud H. Korro.

Ülikooli teaduslikele stipendiaatidele

mag. O. Loorits'ile ja cand. math. Edgar Krahn'ile, kes väljamaal edasi töötavad, or stipendiumi saamine edasi pikendatud, esimesele 3, teisele 2 kuu võrra.

Ülikooli valitsuse ülesandel

juhatavad käesoleval poolaastal: mag. J. Rumma — geograafia seminaari, mis kodumaaalistele teemidele määratud, 2 t. näd., assistent K. Duhmberg — praktikumi mineraaloloogias — kuni prof. H. Scupini tagasijõudmiseni, prof. D. Rootsmann — praktikumi meteoroloogias. Prof. emer. A. Thomson — loeb sellel semestril 2 t. ja juhatab praktikumi samal ajal 4 t.

Johann-Leo Leesment

on kinnitatud teaduslikuks stipendiaadiks Eestimaa õiguse ajaloo õppetooli juure kaheks aastaks, arvates 1. veeb. s. a. kodumaa stipendiumiga.

Usuteaduskonna seminari

raamatukogu ja arheoloogia muuseumi asjaajajaks kinnitati käesolevaks aastaks stud. S. Aaslava.

Õppur-sõdurite õppeabinõude kogu valitsemise korraldus.

Senise maksva korralduse järele olid õppur-sõdurite õppeabinõude kogud koondatud teaduskondade juures.

Nüüd on ülikooli valitsuse poolt uus korraldus maksma pandud, mille järele need kogud koondatakse ülikooli raamatukogusse, kus nad teistest raamatutest lahus hoitakse ja nende kohta erikataloogid peetakse. Ülikooli raamatukogu korraldab ka õppeabinõude hindamist, kataloogimist, väljaandmist ja õppur-sõdurite isiklike kontode kontrollimist. Raha väljamaksmine sünnib ülikooli kassa kaudu raamatukogu juhatuse poolt õigeks tunnustatud arvete järele. Tarbekorral tellib ülikooli raamatukogu õppur-sõdurite õppeabinõude kogusse raamatuid ja teisi õppeabinõusid.

Prof. B. Nerman

on oma suurema uurimistöö lõpuleviimiseks Rootsi kuningriigi tekkimise üle Rootsimaaale komandeerides kuni aprillikuuni õppetööst vabastatud.

Stud. A. Paris

kinnitati aj. abijõuks füüsikalise keemia õppetooli juure 1925. a. 1. p. a.

Elmar Ilus,

kes õigusteaduskonna 1. j. diplomiga lõpetas, on määratud teaduslikuks stipendiaadiks tsiviilõiguse alal kaheks aastaks, arvates 1. jaan. 1925. a.

Õigusteaduskonna lõpetasid

2. j. diplomiga: Villem Daniel, Osvald Eglit, Endel Jürmann, Hermann Kruus, Vamasius Treude, Artur Vessart, 2. j.-dipl., õigusega 1. j. diplomi saada kirjatöö esitamisel: Eugen Erbe, Nikolai Kütt, Herbert Must, Viktor Pedoson, Hilda Reimann, Sergei Schidlovsky, Olinde Soonets, Mihkel Speek ja Ludvig Tedder.

1. j. diplomi väärilisteks

on tunnustatud vastava kirjaliku töö esitamisel, mis rahuldavaks arvatud, Vladimir Ekimov, Andres Vaher ja Ernst Grünreich.

Itaalia klassikuse teosed

on Itaalia saatkonna poolt ülikoolile annetatud.

Juudisoost üliõpilaste

muusika-kirjanduslik-teaduslik ühing on omale värvid võtnud välimärgiks, nimelt mütsi ja lindi värvides: tumesinine-valge-kuld.

Eradotsendiks Eesti keele alal

on filosoofiateaduskonna poolt valitud ja ülikooli nõukogu poolt kinnitatud Dr. Albert Saareste.

Stud. Ed. Bakis

on 1925. a. 1. p. a. psüholoogia laboratooriumi abijõuks edasi kinnitatud.

Dr. med. diplomid

on otsustatud välja anda E. Saarestele ja H. Madissonile, kes oma doktori väitekirjad rahuldavalt kaitsnud.

Akadeemiline Kirjandusühing.

Aastakoosolek on 15. märtsil.

13.—18. aprillini korraldab Ühing diktsiooni ja deklamatsiooni kursuse, kus lektoritena esinevad: prof. G. Suits, pr. Aino Suits, Dr. A. Saareste, Dr. Peters, Leenart Neumann, näitejuht Paul Sepp ja V. Adams. Töö kestaks igapäev 5—6 tundi. Osavõtmismaks Ühingu liigetel 100 mrk., võorastel 300 mrk.

Akadeemilise Kirjandusühingu Kujutava Kunsti Toimikonna ja Prantsuse Instituudi ühine koosolek

on laup., 14. veebruaril kell 8 õhtul ülikooli aulas.

Eeskavas prof. S. Rudraufi ettekanne: Puvís de Chavannes (100. a. juubeli puhul) ja üliõp. Elsbet Markuse ettekanne: Meie kirikute uurimisest.

Mõlemad ettekanded valguspiltidega.

Sissepääs kõigile vaba!

Laup. 31. jaanuaril esines Akad. Kirjandusühingu koosolekul Zooloogia Inst. ruumes mag. Joh. Schwalbe ettekandega: Olevik tuleviku kohtujärje ees (H. G. Wells'i uuemad tuleviku-utoopiad). Ettekanded järgnesid elavad läbirääkimised.

Tallinna Tehnikumi Korporatsioonide Liit.

Tallinna Tehnikumi Korporatsioonide Liidu moodustasid 1. mail 1923. a. korporatsioonid: Kaljola, Leola ja Tehnola.

Liidu eesmärgiks seati: korporatsioonide ühendamine ühiseks perekaks ja nende väliste korralduste juhtimine ja vastastikune informeerimine, korporatsioonide vaheliste küsimuste ja konfliktide lahendamine, korporatsioonide moraalne toetamine juriidiliselt ning nende huvide kaitsmine.

Liit töötas hääde tagajärgedega, ilma suuremate vahejuhtumisteta, kuni 1923. a. detsembrikuuni, kui Edustajate Konvendi koosolekul 21. detsembril otsustati korp! Tehnola't karistada tema ksv! ksv! mitmesuguste lubamata väärnähtuste eest ühe aastase rukkimisega, sest korp! Tehnola tõrkus süüdi olevaid ksv! ksv! karistamast nende „vägitükide“ eest. Hiljem korp! Tehnola teadaande peale, et väärnähtustes süüdi olevad ksv! ksv! on karistatud, otsustas Ed. Konv. koosolek rukkimist lõpetada 1. märtsil 1924. a. Selle otsuse vastu esitas korp! Tehnola ametliku protesti, mida arvesse võttes Ed. Konv. koosolek korp! Tehnola liidust välja heitis.

Vahe ajal pidas liiduga läbirääkimisi liidu liikmeks vastuvõtmise üle korp! Ugandala, ent E. K. koosolek ei leidnud soovitavaks korp! Ugandala't vastu võtta.

Varsti astus ka liiduga läbirääkimistesse Vene korp! Boeteia, ja pikkade läbirääkimiste tagajärjena otsustas E. K. koosolek 4. novembril 1924. a. korp! Boeteia T. T. K. L. vastu võtta.

Nii kuuluvad nüüd T. T. K. L. korp! korp! Kaljola, Leola ja Boeteia ja liidu esimeheks on Boris Pertelson (korp! Leola) ja sekretäriks Alfred Saarva (korp! Kaljola). As.

Tallinna Tehnikumi organisatsioonid.

Tallinna Tehnikumi juures on käesoleval semestril endid registreerinud järgmised üliõpilaste organisatsioonid:

- 1) Korporatsioon Kaljola, 2) Korp! Leola, 3) Korp! Boeteia, 4) Korp! Tehnola, 5) Korp! Ugandala, 6) T. T. Ü. S. Valgma, 7) Elektro-Ühing, 8) T. T. Spordi-Ühing ja 9) Masinaehitusosak. Üliõpilaste Ühing. As.

Üliõpilaskonna Edustuse tegevus.

Aruanne.

Esimesest Ungari-Soome-Eesti Üliõpilaspäevast, peetud 19., 20. ja 21. juunil 1924 Tallinnas — Eesti.

Üliõpilaspäeva korraldajaks oli toimikond, kuhu kuulusid 5 esitajat Akad. Hõimuklubiit (Tartu): Vaas, Laid, Mägiste, prl. Kann ja Blaubrück ning 2 esitajat Eesti Üliõpilaskonnalt: Kukke ja Kangur. Üliõpilaspäeva kulude katteks saadi toetust Ülikoolilt, Karskusliidult, üliõpilaste organisatsioonidelt ning Riigivanemalt ja Tallinna Soome-Eesti liidult.

Üliõpilaspäevast osavõtjad, kokku umbes 100 inimest, Ungarist, Soomest ja Eestist olid ühtlasi ka Soome-Ugri Hariduskongressi liikmed. Osavõtjatele oli võimaldet osa võtta Hariduskongressi avamisest ja ettekannete õhtuist Estoonias. Neile oli korraldet ühine kohvi Harjувáраva mäel, teedõhtu ohvitseride kasinos ning väljasõit Kosele ühes einega.

Ungarlastele — üliõpilaspäevast osavõtjatele oli prii korter ja söök, soomlasile ühine priikorter.

Üliõpilaspäeva kava oli järgmine:

19. juuni.

- 9— Ungarlaste vastuvõtt jaamas
- 10—14 Hariduskongressi avamisaktus Estoonias
- 1/2 17—20 Ühine kohvi Harjувáраva mäel päälle laevaga tulnud soomlaste vastuvõttu sadamas.
- 20—22 Eesti helitööde kontsert Estoonias.
- 22 Teeõhtu ohvitseride kasinos.

20. juuni.

- 10—1/2 13 Linnaga tutvunemine. Näitusel käimine. Hippodromi vaatamine.
- 16—20 Üldine üliõpilaskoosolek ohvitseride kasinos.
- 21—23 Ungari õhtu Estoonias.

21. juuni.

- 10—21 Hariduskongressist osavõtt. Koolinäitustel käimine. Linnaga tutvunemine.
- 15—18 Üldise koosoleku jatk. Ametlik koosolek.
- 18 Väljasõit Kosele.
- 23 Ungarlaste väljasõit Narva. Soomlaste väljasõit Petseri.

Hiljem: Soomlaste vastuvõtt Tartus einega Tartu Kristi. Naisühingus.

Ungarlaste vastuvõtt Tartus einega Eesti Rahva Muuseumis Raadi mõisas.

Esimene koosolek 20. VI 24. kl. 4 p. l. ohvitseride kasinos algas lauluga Eesti üliõpilaskoori poolt.

Tervitusi ütlesid: Eesti Vabariigi Riigivanem Fr. Akel.

Eesti Vabariigi Haridusministri tervituse esitas koolitõunuk F. M i h k e l s a a r.

Soome Üliõpilaskonna poolt tervitas mag. Niilo Kärki. Ungari Üliõpilaskonna poolt tervitas Dr. Géza Koralesky. Helsingi Akadeemilise Hõimuklubi poolt ütles tervitusi mag. Elsa E n a j ä r v i.

Akadeemilise Karjala Seltsi (Helsingi) poolt tervitab mag. Vilh H e l a n e n.

Tartu Akadeemilise Hõimuklubi poolt tervitab Teodor Vaas.

Valimised. Üliõpilaspäeva presiidiumi valitakse juhatajaiks Hugo Kukke (Eesti), mag. Aarve Penttilä (Soome) ja Dr. Gèza Koralevsky (Ungari); sekretärideks: Teodor Vaas (Eesti), mag. Lauri Hakulinen (Soome) ja Gyula Vörös (Ungari).

Vastuvõetud otsused.

Rõhutades, et meie kõrgema rahvakultuuri areng nõuab võimalikult laia, kõikide hõimurahvaste ühistööd, peab esimene Ungari-Soome-Eesti Üliõpilaspäev tarviliseks, et

1) Ungari, Soome ja Eesti üliõpilased siit päälle hakkavad kõigiti kaasa töötama soome-ugri hõimude lähendamiseks, edendades ja propageerides hõimumeelsust üliõpilaste keskel.

2) Selle lähendamise ja ühistöö kohustuse võtavad enda päälle iga hõimumaa üliõpilaskonnad oma ametlikkude keskkorralduste kui ka eriliste hõimuühingute kaudu, kes eelmistega lähedas kontaktis.

3) Eelmainit organisatsioonid Soomes, Eestis ja Ungaris püüavad kõigiti edendada ja soodustada hõimumaade üliõpilaste läbikäimist, nii vastastikkude külaskäikude, üliõpilaste vahetuse, vastavate kirjutuste abil üliõpilaslehtedes jne.

4) Samad organisatsioonid korraldavad vaheldumisi Soomes, Eestis ja Ungaris soome-ugri üliõpilaspäivi, mille ülesandeks on soome-ugri hõimude üliõpilasi lähendada ja nende ühistööd edendada. Järgmine sarnane üliõpilaspäev peetakse 1927 Ungaris.

5) Soome ja Eesti üliõpilaskondade keskkorraldused ja hõimuühingud korraldavad vaheldumisi iga aasta Soome-Eesti üliõpilaspäivi, ühenduses laiemate hõimupidustuste ja ettekanetega. Järgmine sarnane päev peetakse 1925 Soomes.

6) Samuti need organisatsioonid Soomes ja Eestis a) astuvad samme, et asutataks kapital Soome ja Eesti lähenemise soodustuseks, kust toetatakse sellesihilist kirjandust, antaks üliõpilastele abirahasid vennasmaale reisimiseks, stipendiume sääli studeerimiseks jne.

b) püüavad kaasa mõjuda, et Soome ja Eesti keskkoolid võimaldaks oma õpilastele vennaskeele ja kultuuri tundmaõppimist ja et Soome ja Eesti ülikoolides hakataks ette valmistama sellekohaseid õpetajaid.

c) püüavad kaasa mõjuda, et Soome ja Eesti ülikoolilinnades oleks võimaldet vennasmaa kirjanduse ostmise ja tellimise, et üliõpilaskondade lugemislauadel oleks parem vennasmaa ajakirjandus, et ülikoolide raamatukogudes oleks saadaval võimalikult kõik vennasmaa algupärane kirjandus ja et edaspidi kummalgi maal seaduslikult nõutakse kirjastajalt üks sunnieksamplar ka vennasmaa ülikooli raamatukogule.

Sellele lisaks võeti vastu resolutsioon, mis oli esitet mag. V. Ernitsa poolt ja karskusküsi-

muse kohta käib ning millele Ungari üliõpilased ütlesid ainult põhimõtteliselt kaasa tundvat:

- 1) Ungari-Soome-Eesti Üliõpilaspäev peab tarviliseks karskustöö Soome-Ugri üliõpilaskondades.
- 2) Üliõpilaspäev peab soovitavaks, et osavõtivate maade üliõpilaskondade keskkorraldused toetaksid karskustööd vastavate akadeemiliste karskusorganisatsioonide kaudu.
- 3) Üliõpilaspäev peab tarviliseks, et järgmistel soome-ugri üliõpilaspäevadel võetaks päevakorda ka karskusküsimus üliõpilaskondades.

Läinud aasta Üliõpilaskonna Edustus.

Möödunud uute valimistega lõppes ühtlasi ka Tartu Üliõpilaskonna III Edustuse tegevus. Ei ole huvitusest lähemalt vaadelda seda tööd ja neid algatusi, mis lahkuva Edustuse tegevuse ajajärgul päevakorral olid ja milliseid tagajärgi üksikute põlevamate küsimuste lahendamisel saadi. Aeg, mille kestvusel meie üliõpilaskond uue põhikorralduse alusel töötanud, ei ole veel kuigi pikk. Kolme aasta jooksul on võimata ilma uueks luua, kuid selle aja jooksul võib siiski nii paljugi teha ja nii mõnigi alus panna.

Vahetõde üliõpilaskonna laiade hulkade, üliõpilaskorralduste ja ülikooliga.

Vaadeldes üldiselt seda ümbrust ja neid võimalusi, milles üliõpilaskonna keskkorraldus läinud aastal tegutses, ei või ütelda, et see oleks eriti soodne olnud suureks ja positiivseks tööks. Suurema ja kõige kurvema takistusena peab endiselt märkima huvi puudust ja osavõtmatust, mis valitseb üliõpilaskonna laiades hulkades kõige elulisemate, üldiseid huvitsid puutuvate küsimuste vastu. Üliõpilaskonna keskkorraldusel ei ole siiski veel tarvilist kontakti ja üksteise mõistmist oma valijaskonnaga. Viimaste aastate jooksul on osalt seisukord küll paranenud, kuid ideaalne ei ole ta kaugeltki mitte. Hästi näitavad seda üliõpilaskonna üldkoosolekud, missugustest mitu viimast lihtsalt osavõtjate puudusel pidamata jäid! Iseäranis raske on tarvilist ühendust alal hoida just organiseerimata üliõpilaskonnaga, kes senini näib arvamiselt olevat, et oma kohustused ühise asja vastu seega täitnud, kui valimistel häle ära annud. Organiseeritud osaga on siiski võimalik kontaktis olla ja on see ka alati õieti tugev olnud. Võib veel rohkem öelda — viimased on senini esinenud kõigis küsimustes pearaskuskandjatena ja terve asja elushoidjatena. Kuid kõik need väärnähtused ütlevad üliõp. keskkor. veel kord ainult seda, et Ed. peab eriti suurt hoolt ja tööd sellele pühendama, et iseteadev ja oma ülesandeid tundev ja täitev ringkond kasvaks.

Vahetõde Edustuse ja üksikute üliõpilaskorraldustega on olnud üksteist mõistev ja korrekt. On kadunud ka otsekohesest tööst, Ed. koosolekuid ja toimkondades, see eriline teravus, mis esimese Ed. ja ajutise keskkorralduse ajajärgul tihti kuni töötakistusteni viis. Ei või küll öelda, et arusaamine kõigi üliõpilaskorralduste poolt ühiseis ettevõtteid küllalt selge oleks, eriti paistis see silma meie akadeemiliste pidustuste läbiviimisel läinud aastal — 1. mai rongikäigud ja 24. veebr. pühitsemisel, kus teatavad grupid täiesti ehk viimase silmapilguni kõrvale püüdsid jääda. Ilus illustratsioon teatavasti arusaamistest on ka läinud suvine Soome-Eesti-Ungari üliõpilaspäev ja konverents Tallinnas, kus teatav rühmitus jällegi oma puudumisega hiilgas. Kuid oleks aeg juba nii kaugele jõuda, et sarnased taktituid võttes kaoks. Töö ei jää ju sellepärast tegemata, kuid üldiselt näitavad sarnased sammud ainult seda, et teatav hulk meie üliõpilaskorralduste

konnast oma aastate pääle vaatamata, tarvilisele mõistmisele ei ole veel tulnud.

Suhted Ül. Ed. ja Ülikooli Valitsuse vahel on kindla üksteise mõistmise tähe all arenenud. Sügava rahuldustundega peab tunnustama, et viimane kunagi oma vaimlist ega ainelist abi üliõpilaskonna ettevõttele keelanud ei ole. Juriidiliselt ei ole ka vahekordi läinud aasta kestvusel veel kindlaks määrata suudetud, sest et ülikooli põhiseadus ikkagi vihib. Kuid omavahel on nii mitmeski küsimuses, eriti mis puutub üliõpilask. põhiseadust, kokkuleppele jõutud, nõnda et, kui saab oma põhiseaduse ülikool, ei saa vist palju takistusi olema selleks, et ka üliõpilaskonna oma vastavas korras tarvilise seaduslase sanktsiooni omab.

Läbikäimine üliõp. keskkorralduse ja laiemate ringkondade vahel on nõrk olnud. Üldiselt ei ole ka erilisi lähendavaid algatusi kummaltki poolt tehtud. Sellegile vaatamata on üldine seltskondline arvamine ja vastutulek kõigilt poolt üliõpilaskonnale tunnustav ja pooldav.

Minnes selle otsekohese töö ja saavutuste vaatlemisele, mida üliõpilaskond läinud aasta jooksul läbi viinud, peatame esimeses järjekorras üliõp. siseaastase, oma enese elu korraldava tegevuse juures, kuid lõpuks võtame kõne alla ka meie suhteid ja vahekordi välismaade ülikoolide ja üliõpilaskondadega.

Üliõpilaskonna seadustest.

Suurema küsimusena Ed. töökavas esines ka läinud semestril üliõpilaskonna põhiseaduse elluviimine. Üldiselt oli juba eelmise Ed. lõpuliselt välja töötanud nimetatud põhikorralduse ja ära määratud selles need alused, missugustel meie üliõp. korraldamine sündima peab. Viimased ei leidnud aga täielist poolehoidu mõnede üliõpilaskorraldajate poolt, kes küll Ed. koosolekuil, kus asi väljatöötamisel ja vastuvõtmisel oli, oma täielist nõusolekut avaldasid, mis aga hiljem mingisuguse ümberhindamise ja metafüüsika tõttu eitavaks seisukohaks muutus. Et asjale lõpulist selgust muretseda ja teadvusele jõuda, missugust seisukohta pooldab enamik üliõpilaskonnast, viidi läbi läinud aasta algul esimene üliõpilaskonna referendum, kus selgus (366 h. 815 h. vastu), et maksev põhiseadus, mille järele — Üliõpilaskonna Edustus — kõigi üliõpilaste poolt otsekoheselt proportsionaalsel alusel valitakse, on ka üliõpilask. enamiku nõue. Sellega oli asi üliõpilaskonna poolt lõpuliselt otsustatud.

Edasi püüdis Ül. Ed. ülikooliga kokkuleppele jõuda põhiseaduse ja nende §§ asjus, mis uute ülikooli põhiseadusesse üliõpilaskonna korraldust määravateks sisse peaks võetama. Paarikordse läbirääkimise järele jõuti ka siin

kokkuleppele. Ülikooli Valitsus avaldas oma nõusolekut ja tegi vastavad ettepanekud haridusministeeriumile ülikooli põhiseaduse täiendamiseks. Seega võeti ülikooli põhiseadusesse ülesse üliõp. keskkorralduse moodustamise kord, viimase õigused ja kohustused, tema materjalne seisukord — üliõpilasmaks ja vahekord ülikooliga.

Sellega on Ül. Ed. kõik teinud, et üliõpilaskonna enamiku soovid põhikorralduse asjus kõige lähemal ajal seaduslikult sanktsioneeritult maksma hakkaks, mis ka sünnib, kui ülikooli põhiseadus ilma muudatusteta üliõpilaskonda puutavas osas riigikogu poolt vastu võetakse.

Oma sisemise töö korraldamisel löi Ed. osa toimkondadele töö juhenditeks nende kodukorrad. Samuti on välja töötatud ja sisse seatud toimkondades nende rahalise majapidamise korrad, kui ka revideerimisele võetud maksavad puudulikud. (Järgneb.)

Tartu üliõpilaskonna juhatuse koosseis 1925. a.

Oma esimesel istumisel 10. detsembril 1924 valis uus edustus ka uue üliõp. juhatuse ja alatiseid toimkonnad.

Uue juhatuse koosseis kujunes järgmiselt: esimees — Leo Kangur (selts. rühm), abiesimees — Endel Kõstner (korp. rühm), kirjaotmetaja — H. Valk (selts. rühm), I abi-kirjaotmetaja abi — H. Klein (organiseer.), II kirjaotmetaja abi — J. Voitka (korp. rühm), laekahoidja — A. Pakosta (seltside rühm), abi laekah. — Guido Valter (saksl.).

Toimkondade koosseisud: üldtoimkond — juhataja — Leo Kangur (selts.), liikmed — H. Kukke (selts.), H. Pullerits (kogud), H. Klein (organis.), Salme Kahu (korp.); välistoimkond — juhataja — Elise Käer (selts.), liikmed — H. Kolk (korp.), H. Pullerits (kogud); Üliõpilaslaseht — päätoimetaja — August Tamman (selts.), sekretär — Jaan Pert (väljastpoolt), toimetuse liikmed — Ed. Treufeldt (korp.), A. Palm (selts.); majandustoimkond — juhataja — M. Kõstner (kogud), liikmed — J. Tõlp (organis.), G. Entson (venel); lugemislaua toimkond — juhataja J. Tõlp (organis.), liikmed — E. Ungerson (selts.), L. Tikkas (saksl.); revisjoni toimkond — juhataja — O. Meoma (selts.) liikmed — E. Vogt (saksl.), M. Pekker (juut.).

Balti riikide üliõpilaskondade keskbüroo juhatajaks on Hugo Kukke; R. Ü. L. (C. J. E.) nõukogu liigeteks — Leo Kangur, Hugo Kukke, Herbert Kolk, Elise Käer ja Richard Ovel; Balti riikide üliõp. keskbüroo nõukogu liigeteks — Hugo Kukke ja Leo Kangur.

Varia.

Üliõpilasstreigid väljamail.

Belgias. Üliõpilaste Herbert ja Romsée väljaheitmise puhul korraldati ühepäevane streik.

Flaami üliõpilased detsembril keskepaigas korraldasid Leuwen'is 1000-hulgalise meeleavalduse poliitilise ja flaami vaenulise ja viie flaami üliõpilase väljaheitmise vastu.

Jugoslaavia. Verised vahejuhtumised Belgradis. Belgradis kahe professori pensioneerimise puhul pahempoolsete üliõpilaste demonstratsiooni ajal tekkis kokkupõrge politseiga, kus hulk politseinikke ja kümme üliõpilast vigastada said. Esialgu suleti ettelugemised.

Rumeenias, Jassy's lasi maha politseiprefekti üliõp. Zelea Codreanu.

Hispaania. Üliõpilased diktatuuri vastu. Madridi ülikoolis talve-semestri pidulikult avamisel direktooriumi esitajat kindral Galespinoz'i ei lastud kõnet lõpetada. Politsei lõpetas siis koosviibimise.

Juudid korraldavad omale ülikooli.

22. detsembril 1924 avati pidulikult Jerusalemmas hebrei ülikool.

Budapestis korraldavad juudid oma ülikooli.

Trükivigu.

„Üliõpilaslase“ eelmises numbris on artiklites „Kas maakondlikud üliõpilaskogud uude arenemisjärku astumas“ ja „Sest rõvedast“ eksitavalt palju trükivigu juhtunud, milledest mõtetsagavatest järgmiselt tuleks parandada:

Lhk. 178, veerg II, rida 8 ülevalt peab olema „kas lähebki see kohisev keerlev veemass kindlasse sängi“. Veerg II, rida 8 alt: „nii vähe-palju kui kogemusi oli“ (mitte — mis vähe-palju).

Lhk. 179, veerg II, rida 32 alt: „eksitakse saatuslikult“ (mitte seatuslikult); rida 26 alt: „mis kogude apologeedid kirjeldanud“ (mitte mis kogude apologeedid kirjeldatud); rida 22 alt: näituseks (mitte näitukas); rida 18 alt: „mis semisest... risti lahku läheb“ (mitte visti); rida 15 alt: „organisatsioonides, mis moodustuvad“ (mitte moodustavad).

Lhk. 184, veerg I, rida 20 alt: „mõotus meisse“ (mitte mõstus); rida 10 alt: „ent kaasvõitlejad, nooruses lähidalt seot...“

Lhk. 185, veerg I, rida 3 ja 4 ülevalt: küsimusmärgiga sõnad üleaarused, peab olema „hõiskega vabaks saab loomning tantsib välja...“ (mitte hing); rida 14 ülevalt: „on

su oma asi" (mitte see); rida 8 alt: „sei nicht so tra-
nig“ (mitte traurig); veerg II, rida 5 ülevalt: Bimala
(mitte Bimale).

Lhk. 186, veerg I, rida 6 ülevalt: korraks (mitte lor-
raks); II veerg, 1 rida alt: „eks pakitse siis küsi-
mus, kas ei ole sõpra tal jne.“

Lhk. 187, veerg I, rida 10 ülevalt: „tema ei tunne
end seotuna üksi ma isega“ (mitte naisega); rida 18 alt:
„...Vormituma kui jäljed lume! kevadise sulaga“ (mitte
verijäljed); rida 15 alt: Ilo (mitte Ili).

TOIMETUS:

Vastutav- ja peatoimetaja: August Tammann.

Toimetuse sekretär: Jaan Pert,
Edgar Treufeldt, August Palm.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonnast Edustus.

„Postimehe“ trükk, Tartus 1925.

Rätsepa-äri

ED. UUSEN

Promenaadi t. 4

Valmistan
üliõpilastele
vastutuleliku hinnaga
kõiksugu

rätsepa töid.

I kl. juuksetööstuse-äri
A. RAUD

Asutatud 1911. aastal.

Äris töötavad ainult I klassi väljaõppinud jõud.

Töö kiire, puhas ja korralik.

Jaani t. nr. 8, Barklai platsi taga,
K. Ungerri äri kõrval.

Kondiitri- ja pagariäri
A. Leppik ja K^o

Rüütli tän. 16, telef. 600

soovitab iga päev värskeld
vastlakukleid, Berliini pannkooke
ja uudisena

Riia vanilje spritskooke.

Võetakse vastu tellimisi kõiksugu
kondiitrisaaduste pääle.

Äri pühapäeviti avatud 12—9.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET

asut 1895. a. Tartus, Küüni tän. 4

soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täie
liku vastutusega töö eest

**Kõige maitsevamad
toidud üliõpilastele**

valmistatakse

Küütri tänav nr. 8.

Söögisaal on avatud
hom. kella 8 kuni õhtu kella 10-ni.

Oma töökojas valmistatud

Üldmütse pesu-
sametist, Värvimütse,
kõiksugu

Inglise Spordimütse ja kõiksugu vilt
riidest ja lodenkaabusid
nagu: Inglise, Austria, Itaalia, Rootsi jne.
tuntud häduses soovitab suures valikus

Austusega **R. Jakobson**

Tartus, Uueturu tän. 8.

Moe-, pudu- ja pesuäri
WENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2. :: Telef. 4-81.

Alaliselt rikkalik valik:

Värvil. ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidi kaelasalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester. ja naister. pesu, võimlemistrikoosid, puuvillast ja villast trikoo- pesu, villas. koetud naister. jakke ja veste, meester. veste, sweaterid, laste- ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksugu moe-, pudu- ja pesukaupasid. Vihmavarje ja jalutuskeppe.

Villast lõnga rohkeis värvides. ::: Käsitööniite D. M. C. Meesterahva, naisterahva ja laste kalosse.

Igasugune korralik auruga riiete voltimine. ::: Hinnad võistluseta. Müük suurel ja väikesel arvul.

Osaühisuse

LINDA kohvik

Suurturg 2. Telefon 4-83.

Eesti seltskonna parem kohtamispaik.

Alati saadaval

kõiksugu kondiitri saadusi.

Tellimisi täidetakse korralikult.

Puhtspordiline ajakiri

„Sportlane“

ilmub kord kuus

Tartu S. S. „Kalevi“ kirjandus-sektsiooni korraldusel hääli paberil hulga artiklitega, kirjeldustega, päevauudistega ja hulga piltidega päevasündmustest sise- kui välismailt.

Tellimise hind:

aastas 220 mk., 1/2 aastas 110 mk.
 Väljamaale aastas 300 mk., 1/2 aastas 175 mk.

Üksik number 20 marka.

Toimetus ja talitus Tartus,
 Vallikraavi tän. 23.

Üksikud numbrid müügil kõigis kodumaa linnades suuremates raamatukauplustes, spordiriistade ärides, raudtee raamatukappides ja ajalehemüüjatel.

Pealadu: Tartus, Aleksandri tän. nr. 7,
 J. Kivastiku spordiriistade äris.

Moodsam, täielikum ja odavam

Juuksetööstuse-äri

Eestis

Tartus, Jaani t. 16, Raatuse taga.
 Telefon 6-43.

Daamide, herrade ja teatri
 coiffeur-salongid. Manicure

Äris ainult esimese järgu töö-
 jõud. Eeskujulik puhtus. Joot-
 raha ei võeta.

Austusega **J. Luksep.**

Friedrich Nietzsche

Vastkristlane (Antichrist)

Ado Anderkopp'i sissejuhatusega.

Hind 60 mk.

Saada „Odamehe“ ja teistes raamatukaupl., pealadu Tallinnas, Kinga t 5, Keiserinanni juures.

„Kõige madalamad seltskonna kihid otsivad ristiusus oma õndsust. Siin puudub isegi avalikkus: varjatud peidupaik, pime ruum vastab ristiusu vaimule“ (pt. 21).

„Usk tähendab seda, et teada ei taheta, mis tõde on“ (pt. 52).

Rätsepatöökoda

H. STOLZMANN

Tallinn, Pikk tän. nr. 1.

Võtab vastu tellimisi
kõiksugu

moodsate meesterahva riiete
pääle.

Suur väljavalik paremate Inglise
firmade ülikonna ja palitu
riietest igaks hooajaks.

Töö eeskujulikult hää ja elegantne.

Kõige paremaid

napse ja likööre

Tallinna viinavabrikust
soovitab vabriku hinnaga

J. MINNEM

Tallinn, Harju t. 30.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige uuemate mudel-
lite järgi

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige parematest
materjalidest

„Estoking“ jalaõud on seepärast
nägusad ja vastu-
pidavad

„Estoking“ jalaõud on sealjuures
võrdlemata odavad

„Estoking“ jalaõud on igalpool
tuntud ja nõuetavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Raamatukauplus

Kluge ja Ströhm

TALLINN, Pikk tän. 9,
kõnetr. 20-46.

Rikkalik ladu ilukirjandusest ja
raamatuist kõigist teadusaladest

eesti, saksa ja vene keeles.

Kõik tellimised täidetakse kiiresti.

Nõudke katalooge ja hinnakirju!

